

quick scan flora en fauna

Ooyse Sluispad 2 - 4 te Nijmegen

Huijbers

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

25 maart 2014

projectnummer: 14004

NGB

ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

quick scan flora en fauna

Ooyse Sluispad 2 - 4 te Nijmegen

In opdracht van:

Huijbers

contactpersonen:

de heer R.J. Huijbers

de heer C.J.W. Huijbers

de heer ir. M.A. Herweijer (Arch I.D. architecten BNA B.V.)

25 maart 2014

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt

Fruittelerserf 43

6846 AC Arnhem

T 026-8446525

M 06-12971680

E haico@ecoquickscan.nl

I www.ecoquickscan.nl

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna Ooyse Sluispad 2 - 4 te Nijmegen. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2014.

ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	2
2	WETTELIJK KADER	3
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	3
2.2	SOORTBESCHERMING	3
3	TOETSING	5
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	6
4	CONCLUSIE	13
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	13
4.2	SOORTENBESCHERMING	13
4.3	CONSEQUENTIES	14
4.4	AANBEVELINGEN	15
	BIJLAGE	
1	LITERATUURLIJST	

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Nijmegen (gemeente Nijmegen, provincie Gelderland) is aan het Ooyse Sluispad 2 - 4 de realisatie, door middel van renovatie en nieuwbouw, van woningen en horeca beoogd. Om het wonen en de horeca mogelijk te maken op deze locatie is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk (voor de renovatie van de spoorwegloods zelf is reeds een omgevingsvergunning - activiteit bouwen - afgegeven). Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit, waarvoor een bestemmingsplanwijziging moet worden doorlopen, effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging (linksboven; geel) en indrukken van het plangebied; de voor- en binnenzijde van de voormalige spoorwegloods (rechts) en de smalle strook vegetatie tussen de twee bijgebouwen achter de loods (linksonder) (luchtfoto: Google Earth)

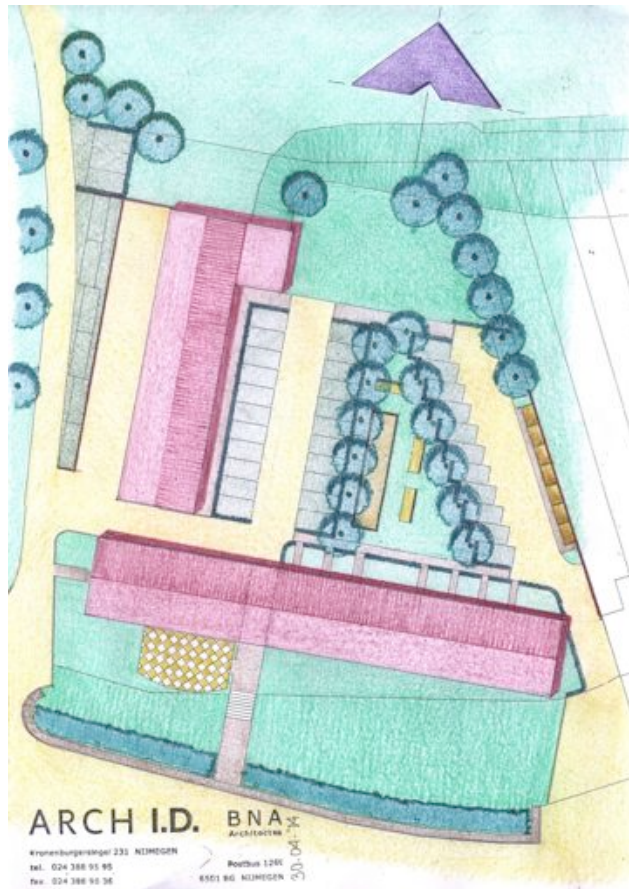
Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan het Ooyse Sluispad 2 - 4 ligt tegen de bebouwde kom ten oosten van het centrum van Nijmegen. De locatie maakt onderdeel uit van een bebouwingscluster van bedrijven en woningen tegen de winterdijk van de rivier de Waal. Grenzend aan de achterzijde van het cluster liggen de uiterwaarden en aan de voorzijde liggen agrarische gronden. De uiterwaarden maken onderdeel uit van het natuurgebied 'Gelderse Poort'.

De locatie grenst aan de voorzijde aan de Ooyse dijk, aan de westzijde ligt het Ooyse Sluispad en aan de oostzijde staan woningen. Ten westen van het plangebied ligt een bedrijf en in een rivierarm aan de noordwestzijde liggen enkele woonboten. In het plangebied zelf staan een drietal gebouwen/loodsen met een bedrijfsbestemming. De voormalige spoorwegloods aan de dijk heeft, vanwege de vakwerkconstructie, een monumentale status. De overige bebouwing heeft geen monumentale status. Alle bebouwing in het plangebied is, in meer en mindere maten, in slechte staat van onderhoud. Aan de voorzijde van het terrein ligt een gazon en aan de achterzijde een vegetatie met ruigtekruiden en opslag van jonge bomen.

Binnen het plangebied is de realisatie, door middel van renovatie en nieuwbouw, van woningen en horeca beoogd. Om het wonen en de horeca mogelijk te maken op deze locatie is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk (voor de renovatie van de spoorwegloods zelf is reeds een omgevingsvergunning - activiteit bouwen - afgegeven). De voormalige spoorwegloods zal volledig worden gerenoveerd. Vanwege de slechte staat van het gebouw, zal het gebouw eerst volledig worden afgebroken alvorens het weer wordt opgebouwd (reeds vergund). Ook het meest westelijk gelegen gebouw achter de spoorwegloods zal worden afgebroken en op dezelfde locatie opnieuw worden opgebouwd. De overige bebouwing op het terrein zal worden gesloopt. Delen van het terrein zullen voorafgaand aan de nieuw-/opbouw worden opgehoogd zodat het terrein ook in de toekomst hoogwatervrij blijft. Na de realisatie van de bebouwing en renovatie van de voormalige spoorwegloods zal het terrein opnieuw ingericht worden (o.a. aanleg parkeerplaatsen en tuin).

de gerenoveerde spoorwegloods op de voorzijde, de beoogde bebouwing daarachter en een indruk van de inrichting van het terrein (bron: Arch I.D. Architecten BNA B.V.)

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.

Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als Ecologische Hoofdstructuur niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, zullen uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zullen voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven worden.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en op websites gepubliceerde verspreidingsgegevens van bijvoorbeeld Particulieren Gegevensbeherende Organisaties (RAVON, Zoogdiervereniging, etc.). Deze bronnen vermelden betrouwbare soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.

Op 7 februari 2014 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied aan het Ooyse Sluispad 2 - 4 te Nijmegen ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het plangebied grenst echter wel tegen het beschermde Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' (Vogel- en Habitatrichtlijngebied). Het Natura 2000-gebied tegen het plangebied bestaat uit verruigde, agrarische, graslanden die worden begraasd. Deze graslanden hebben, in de huidige staat, een relatief lage natuurwaarde. Natuurlijke, beschermde, habitats liggen op ruim 160 meter afstand en betreffen 'slikkige rivieroever' en 'zachthoutoobossen'.

Binnen het plangebied staan een drietal gebouwen (loodsen) met daarop de bestemming 'bedrijf' (bedrijven categorieën 1 en 2, constructiebedrijf en schildersbedrijf). Het plangebied is gelegen tegen de bebouwde kom van Nijmegen en maakt onderdeel uit van een cluster van gebouw met diverse bestemmingen (bedrijven en wonen).

De beoogde plannen (transformatie van bedrijfsgebouwen naar woningen en horeca door middel van renovatie en slopen/nieuwbouw) hebben betrekking op een relatief klein oppervlak dat in de huidige situatie grotendeels is bebouwd en verhard. Ook maakt het plangebied reeds deel uit van een cluster van bebouwing. Daarnaast zal de bestemming 'bedrijf' op deze locatie komen te vervallen en plaats maken voor de bestemming 'wonen' en 'horeca' (horeca betreft een kleinschalige activiteit op deze locatie en deze activiteit

vindt alleen plaats tegen de Ooysedijk). Deze bestemmingen hebben (doorgaans) minder impact op natuurgebieden dan de bestemming 'bedrijf'. Een relatie met de aangewezen soorten en habitats van de beschermde gebieden is niet aanwezig. Directe effecten op het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' zijn, gezien het voorstaande, niet te verwachten.

het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de natuurlijke, beschermde, habitats (blauw; 'slikkige rivieroeveren' en oranje; 'zachthoutoibossen') (kaart: provincie Gelderland)

Tijdelijke effecten, gedurende de werkzaamheden, zullen niet tot nauwelijks optreden. Op de locatie vinden in de huidige situatie ook activiteiten plaats. Daarnaast vinden er ook activiteiten plaats op aansluitend gelegen terreinen (bedrijven en woningen) waardoor de renovatie en sloop/nieuwbouw in het plangebied waarschijnlijk niet zal leiden tot extra verstoring. Bovendien liggen tussen het plangebied en de natuurlijke (beschermde) habitats verruigde, agrarische, graslanden met een relatief lage natuurwaarde. Deze graslanden kunnen dienst doen als buffer voor eventuele tijdelijke effecten (indien deze zich onverwacht alsnog voordoen).

ecologische hoofdstructuur

Hetzelfde gebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied is ook aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Vanwege de eerder genoemde redenen zijn er ook geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Een groot deel van het plangebied is bebouwd en verhard. Ondanks de soms slechte conditie van de muren van de aanwezige bebouwing zijn binnen het plangebied geen beschermde muurplanten waargenomen. De onverharde delen van het terrein bestaan uit een kort gemaaid gazon aan de Ooyse dijk en een vegetatie met ruigtekruiden en opslag van jonge bomen aan de achterzijde van de bebouwing. Van een stabiel ecosysteem is als zodanig geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) en de Zoogdierverseniging (zoogdierverseniging.nl) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (*Erinaceus europaeus*), gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europea*), vos (*Vulpes vulpes*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), woelrat (*Arvicola terrestris*), rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), aardmuis (*Microtus agrestis*), veldmuis (*Microtus arvalis*), dwergmuis (*Micromys minutus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), haas (*Lepus europeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten steenmarter (*Martes foina*), bever (*Castor fiber*), das (*Meles meles*) voor.

Binnen het plangebied zijn een gazon, vegetatie met ruigtekruiden en opslag van jonge bomen en vervallen (delen van) gebouwen aanwezig. Daarnaast is de locatie in het buitengebied gelegen. Gezien het voorstaande zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtige, konijn, haas, egel, (spits)muizen en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

bever en das

Bevers komen voor in het overgangsgebied van land en water; onder andere langs rivieren in de uiterwaarden. De das is een soort van het overgangsgebied tussen bos en bosranden en het agrarische landschap met kleine landschapselementen. Het plangebied bestaat uit een (grotendeels) hoogwatervrij terrein dat onderdeel uit maakt van een bebouwingscluster tegen de bebouwde kom. Gezien de ligging en het hoogwatervrije karakter met een harde overgang naar de uiterwaarden is het voorkomen van bever en das niet waarschijnlijk. Van beide soorten zijn op het terrein geen sporen aangetroffen die duiden op regelmatig gebruik en/of de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij hoog water en/of andere bijzondere omstandigheden is het niet uit te sluiten dat, met name de bever, om te foerageren gebruik kan maken van het terrein (geen belangrijk onderdeel van het leefgebied). Negatieve effecten op bever en das worden dan ook niet verwacht.

steenmarter

De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied tal van schuilplaatsen, zoals in takkenhopen, boomholtes, dichte struwelen, op zolders en in kruipruimten; slechts een gering aantal hiervan wordt regelmatig gebruikt. In de zoogtijd van de jongen (maart t/m juni) worden schuilplaatsen wel permanent gebruikt. Vaak huist de steenmarter ook in ruimtes onder

daken, een opening van 5 à 6 cm is daartoe voldoende. De soort klimt gemakkelijk, zowel in bomen als tegen gevels en muren. Het voedsel wordt gezocht langs lijnvormige elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermten.

De meeste (delen van) gebouwen in het plangebied zijn toegankelijk voor de steenmarter. Tijdens het locatiebezoek is de soort (of sporen daarvan), ondanks de uitgebreide verkenning, niet waargenomen. Aangezien de soort vaak duidelijke sporen achterlaat (uitwerpselen, kapot geknaagde elektriciteitsdraden, prooiresten, etc.) is het aannemelijk dat de soort niet voorkomt in het plangebied. Gezien het voorstaande zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter binnen het plangebied niet waarschijnlijk. Wel is het mogelijk dat de soort het plangebied gebruikt om er te foerageren. Aangezien de soort een menselijke leefomgeving niet schuwt (cultuurvolger) is de verwachting dat de soort ook na de realisatie van de gebouwen het gebied kan blijven gebruiken als foerageergebied. Negatieve effecten op de steenmarter worden dan ook niet verwacht.

Andere meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen niet verwacht.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor.

Vleermuizen zijn aan de hand van hun voorkeur voor verblijfplaats globaal onder te verdelen in twee groepen, gebouw- en boombewonende soorten. Ook zijn er soorten die beiden gebruiken als verblijfplaats. Daarnaast maken verschillende vleermuizen onderscheid tussen zomer- en winterverblijven. De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn het gehele jaar overwegend gebouwbewonende soorten, terwijl de rosse vleermuis alleen in boomholtes verblijft. Ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en watervleermuis maken zowel gebruik van gebouwen als van bomen (met uitzondering van de meervleermuis) in de zomermaanden. In de winter zitten deze soorten graag in ondergrondse ruimten zoals: mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders (met uitzondering van de ruige dwergvleermuis).

Voor vleermuizen geschikte bomen (verblijfplaatsen) en/of groene lijnelementen (vlieg-routes) ontbreken in het plangebied. Gebouwbewonende soorten maken namelijk veelvuldig gebruik van spleten in gevels, spouwmuren, ruimte achter gevelbetimmering/daklijsten, zolders etc. De gewone dwergvleermuis heeft bijvoorbeeld slechts een smalle spleet (15 mm) nodig om zich toegang tot een gebouw te verschaffen. De gebouwen binnen het plangebied zijn, gezien de aanwezigheid van spleten/kieren in gevels, slecht aansluitende en/of gedeeltelijk ontbrekende dakranden/-lijsten en ruimte tussen dakbeschoot en -pannen wel geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. Het renoveren/slopen van de gebouwen kan dan ook een negatief effect hebben op vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

Aangezien de gebouwen in de winter onverwarmd en niet geïsoleerd zijn, is de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen van vleermuizen niet waarschijnlijk.

vogels

Tijdens het veldbezoek is, vanwege het slechte weer destijds, alleen een ekster (*Pica pica*) waargenomen. Wel zijn in en om de gebouwen sporen aangetroffen van huismus (*Passer domesticus*), merel (*Turdus merula*), huiszwaluw (*Delichon urbica*), steenuil (*Athene noctua*) en kerkuil (*Tyto alba*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

jaarrond beschermde vogels

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, zwarte wouw en ransuil).

Vanwege de het bebouwde karakter van het plangebied, ligging (tegen de bebouwde kom in een bebouwingscluster), aanwezige biotopen en het ontbreken van geschikte (nest)bomen is het voorkomen van vast rust- en verblijfplaatsen van veel van de bovenstaande soorten uit te sluiten. Van een drietal soorten zijn echter wel sporen aangetroffen. Van de twee uilensoorten, steenuil en kerkuil, betreffen het (een beperkt aantal) braakballen en van de huismus nestresten.

van links naar rechts: nestresten van huismus tussen dakbeschot en -pannen, braakballen van kerkuil (binnen in de spoorwegloods) en braakballen van steenuil (buiten tegen de spoorwegloods)

steenuil en kerkuil

Beide uilensoorten broeden in gebouwen. In de gebouwen zijn, ondanks de uitgebreide verkenning, echter geen broedlocaties aangetroffen. Ook zijn de uilen zelf niet waargenomen. De vindplaatsen van de braakballen en de afwezigheid van broedlocaties wijst op het gebruik van de locatie als roestplaats. Dit is, tijdens de veldverkenning, bevestigd door de eigenaar van de gebouwen. Gezien het aansluitend aan het plangebied gelegen landschap (uitwijkmogelijkheden), het relatief beperkte aantal aangetroffen braakballen (wijst op onregelmatig/kortstondig gebruik als roestplaats) en de territoriumgrootte van

uilen (met name kerkuil) is het niet te verwachten dat steenuil en kerkuil een negatieve effecten ondervinden van de beoogde ingrepen. Het verlies van de roestplaats tast de functionaliteit van het territorium (indien aanwezig; roestplaatsen - niet zijnde nestlocaties - worden ook vaak gebruikt door zwervende dieren) als zodanig niet aan. De gunstige staat van instandhouding wordt dan ook niet aangetast (geen ontheffing Flora- en fauna-wet noodzakelijk).

huismus

In het plangebied zijn, tussen het dakbeschot en -pannen van de spoorwegloods, resten van (oude) nesten van de huismus aangetroffen. Aangezien alleen het voorste deel van het dak van de spoorwegloods is voorzien van dakbeschot is alleen dit deel van het dak geschikt voor de huismus.

Andere jaarrond beschermde vogelsoorten worden niet verwacht.

niet jaarrond beschermde vogels

Naast de voorstaande vier categorieën is er nog een vijfde categorie (beschermde) vogels. Deze vogels beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze vogels (en hun broedplaatsen) zijn in principe buiten het broedseizoen niet beschermd. Alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen zijn deze soorten wel jaarrond beschermd.

Binnen het plangebied is de aanwezigheid van broedplaatsen van vogels uit de vijfde categorie niet uit te sluiten. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

amfibieën

Binnen en direct tegen het plangebied zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Hierdoor is het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten uit te sluiten. Algemene soorten, zoals bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad (*Bufo bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn, gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen, niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Het is mogelijk dat algemene soorten in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn, omdat de dieren op het land overwinteren. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

overwinterende amfibieën

In de uiterwaarden aansluitend aan het plangebied liggen wel watervoerende elementen. Volgens verspreidingsgegevens van RAVON (Spitzen – van der Sluijs, 2007) komen in de uiterwaarden aansluitend op het plangebied onder andere de meer strikt beschermde soorten kamsalamander (*Triturus cristatus*) en rugstreeppad (*Bufo calamita*) voor. Deze soorten planten zich voort in de uiterwaarden, maar overwinteren in binnendijkse gebieden of op hoogwatervrije terreinen. Aangezien het plangebied grotendeels hoogwatervrij is, is het niet uit te sluiten dat deze soorten binnen het plangebied overwinteren. Overwinterende dieren zijn lastig (tot niet) te onderzoeken en er dient dan ook van uit te worden

gegaan dat het terrein gebruikt wordt door deze soorten. Negatieve effecten op deze soorten zijn te voorkomen door graaf- en sloopwerkzaamheden niet in de periode eind oktober tot en met maart uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is dan dient het terrein vanaf half juli (tot en met begin april) afgezet te worden met een paddenscherm, om te voorkomen dat dieren binnen het plangebied gaan overwinteren. Het afgezette terrein dient, uit voorzorg, gecontroleerd te worden op reeds aanwezig amfibieën; zowel algemene soorten als meer strikt beschermde soorten.

Gezien de hoogwatervrije terreinen aan weerszijde van het plangebied, en de binnendijkse gebieden nabij, zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de kamsalamander en rugstreeppad. Daarnaast zal (een deel van) het plangebied in de toekomst weer geschikt zijn voor amfibieën om te overwinteren. Indien de voorstaande maatregelen worden opgevolgd zijn er geen negatieve effecten te wachten op deze soorten. De gunstige staat van instandhouding wordt door de beoogde plannen niet aangetast (geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk).

reptielen

Volgens RAVON (www.ravon.nl en Spitzes – van der Sluijs, 2007) zijn er geen reptielen in de nabije omgeving van het plangebied waargenomen. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

vissen

Binnen het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van vissen kan worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied te Nijmegen betreft een buitendijks, hoogwatervrij, terrein tegen de dijk waarop een drietal loodsen (bedrijfsbestemming) staan. Op deze locatie is de realisatie, door middel van renovatie en nieuwbouw, van woningen en horeca beoogd. Om het wonen en de horeca mogelijk te maken op deze locatie is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk (voor de renovatie van de spoorwegloods zelf is reeds een omgevingsvergunning - activiteit bouwen - afgegeven).

In hoofdstuk 3, toetsing, is ingegaan op het voorkomen van soorten binnen het gehele plangebied. In de conclusie wordt ten aanzien van de soortbescherming ingegaan op de consequenties van de bestemmingsplanwijziging. Voor de renovatie is, zoals gezegd, reeds een omgevingsvergunning - activiteit bouwen - afgegeven.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben de beschermde gebieden.

Het plangebied aan het Ooyse Sluispad 2 - 4 te Nijmegen ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het plangebied grenst echter wel tegen het beschermde Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' (Vogel- en Habitatrichtlijngebied).

Gezien de afstand tot natuurlijke, beschermde, habitats (grenzend aan het plangebied liggen gebieden met een relatief lage natuurwaarden), de beoogde plannen, reeds aanwezige verstoring en de bestemmingsplanwijziging, van 'bedrijf' naar voornamelijk 'wonen', zijn er geen directe en/of tijdelijke negatieve effecten te verwachten op het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'.

Hetzelfde gebied dat is aangewezen als Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' is ook aangewezen als EHS. Vanwege de eerder genoemde redenen zijn er ook geen negatieve effecten te verwachten op de EHS.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, kleine marterachtige, konijn, haas, egel, (spits)muizen en mol zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn de huismus en

soorten uit de soortgroep vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Daarnaast zijn, in de periode van eind oktober tot en met maart, overwintersplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten zoals kamsalamander en rugstreeppad niet uit te sluiten.

4.3 CONSEQUENTIES

overwinterende amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens komen in de uiterwaarden aansluitend op het plangebied onder andere de meer strikt beschermde amfibieënsoorten kamsalamander en rugstreeppad voor. Deze soorten planten zich voort in de uiterwaarden, maar overwinteren in binnendijkse gebieden of op hoogwatervrije terreinen. Aangezien het plangebied grotendeels hoogwatervrij is, is het niet uit te sluiten dat deze soorten binnen het plangebied overwinteren. Overwinterende dieren zijn lastig (tot niet) te onderzoeken en er dient dan ook van uit te worden gegaan dat het terrein gebruikt wordt door deze soorten. Vanwege de aanwezigheid van voldoende uitwijkmogelijkheden en de tijdelijk aard van de werkzaamheden wordt de gunstige staat van instandhouding niet aangetast (geen ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk). Negatieve effecten op deze soorten zijn te voorkomen door graaf- en sloopwerkzaamheden niet in de periode eind oktober tot en met maart uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is dan dient het terrein vanaf half juli (tot en met begin april) afgezet te worden met een paddenscherm, om te voorkomen dat dieren binnen het plangebied gaan overwinteren. Het afgezette terrein dient, uit voorzorg, gecontroleerd te worden op reeds aanwezig amfibieën; zowel algemene soorten als meer strikt beschermde soorten.

huismus

In het plangebied zijn, tussen het dakbeschot en -pannen van de spoorwegloods, resten van (oude) nesten van de huismus aangetroffen. Dit duidt erop dat het gebouw geschikt is als nestlocaties voor de huismus. Aangezien alleen het voorste deel van het dak van de spoorwegloods is voorzien van dakbeschot is alleen dit deel van het dak geschikt voor de huismus. De huismus is een jaarrond beschermde soort. Negatieve effecten op de huismus zijn, bij de renovatie van de gebouwen, dan ook niet uit te sluiten.

Echter door het nemen van mitigerende maatregelen zijn negatieve effecten te voorkomen. Indien de onderstaande mitigerende maatregelen worden toegepast zijn negatieve effecten niet waarschijnlijk:

- Voorafgaand aan de sloop (minimaal één maand voor de aanvang) van de gebouwen worden in de nabije omgeving alternatieve nestgelegenheden voor de huismus aangebracht. Dit kan door aan de te behouden gebouwen en/of gebouwen aansluitend aan het plangebied kasten op te hangen. Op basis van de (oude) sporen en beschikbare ruimte (nestgelegenheid) worden maximaal 5 nestlocaties verwacht. Geadviseerd wordt dan ook zeker vijf mussenflats (een speciale kast voor mussen met meerdere nestruimtes en toegangen in één kast) op te hangen;
- De sloop/ontmanteling (in het kader van de renovatie) vindt plaats buiten het broedseizoen van vogels;
- Aangezien nestkasten geen duurzame oplossing bieden als nestlocatie, worden de toekomstige gebouwen geschikt gemaakt voor de huismus. In gebouwen met een hellend dak met dakpannen kan dit zeer eenvoudig door het vogelschroot achterwege te laten of aan te brengen op de derde panlat. Ook is het mogelijk om speciale vogelvriendelijke vogelschroot aan te brengen; zogenaamde 'Vogelvide'. De Vogelvide is o.a. te verkrijgen via het bedrijf Vivara (www.vivara.nl).

nader onderzoek

De verkennende quick scan flora en fauna kan, op basis van het eenmalige veldbezoek, de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand uitsluiten. Daarom moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen, gebouwbewonende soorten (tabel 3; Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn), onderzoeksperioden: een volledig onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee onderzoeken; zomeronderzoek van half mei tot half juli en najaarsonderzoek van begin/half augustus tot eind september. Beide onderzoeken dienen plaats te vinden om een volledig beeld te krijgen van de functie van het gebouw voor vleermuizen;

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Verder is er een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zouden kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonden in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- er kunnen neststenen (of kasten) worden aangebracht ten behoeve van de huismus op >2,5 meter hoogte in/tegen de muur, of bij een steile dakvorm als dakpannen/vogelvide. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt;

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse (autochtone) bes- en bloemdragende struiken en planten;
- de zolder of vliering, indien deze (gedeeltelijk) niet wordt gebruikt, geschikt maken voor de kerkuil en/of vleermuizen. Dit kan ook door kasten aan te brengen waardoor eventuele overlast tot een minimum wordt beperkt;
- voor de steenuil kan grenzend aan of in de uiterwaarden een nestkast worden opgehangen. Deze kast kan gebruikt worden als nestlocatie of roestplaats.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992.

Kaper, A. en G. Müskens, Steenmarters in en om het huis, Stichting Landschapbeheer Gelderland, 2006.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., e.a., Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005, Stichting RAVON, Nijmegen, 2007.

Websites:

www.ravon.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.gelderland.nl

www.rijksoverheid.nl